

dr hab. Tomáš Rafa

Warszawa, 20. 03. 2023

Wydział Sztuki Mediów

Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

Recenzja opracowana w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora mgr Magdalenie Kieszniewskiej wszczętym w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, w dniu 10 grudnia 2020 r. w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

1. Dane personalne, przebieg kariery artystycznej i ocena dorobku twórczego mgr Magdaleny Kieszniewskiej

Magdalena Kieszniewska, ur. w 1992 r. w Gdyni. Absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, dyplom malarski z wyróżnieniem u prof. Jacka Rykały otrzymała w 2018 roku na Wydziale Artystycznym, w Katedrze Intermediów i Scenografii, w Pracowni Działań Interdyscyplinarnych. Finalistka Najlepszych Dyplomów 2019 Fundacji WRO. Głównym obszarem jej zainteresowań są: fenomen rejestracji obrazu, miejsca trzecie, peryferia, recykling, instytucjonalizacja przestrzeni oraz potencjał partycypacyjny sztuk wizualnych.

W 2018 roku, Magdalena Kieszniewska rozpoczęła Środowiskowe Studia Doktoranckie w macierzystej uczelni. Prace doktorską pod tytułem „*Fascynator: zbiór praktycznych opowiadań o utopiach zrealizowanych w obrazie*” przygotowała pod opieką promotora dr hab. Pawła Mendreka, prof. ASP na Wydziale Artystycznym Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Materiały, które otrzymałem zawierają 3 osobne części: dwa katalogi oraz cyfrowy format e-booka.

Częścią dokumentacji jest wydrukowana wersja podsumowania pt. „Abstrakt” w języku polskim oraz angielskim (zawiera 31 stron). Katalog „portfolio” zawiera oprócz reprodukcji prac wykonanych w latach 2019-2022, informacje o jej aktywności artystyczno – wystawienniczej (27 stron). Treścią katalogu prac „Portfolio” są: praca dyplomowa „Oswajanie bezdomnego” na Biennale Sztuki WRO (2019), wystawa indywidualna „Nie jestem już osobą” w galerii Szara (Katowice, 2020), zbiorowa wystawa w Instytucie Cybemetyki (Gdańsk, 2021) i wystawa

indywidualna pt. „Be a lady” w CSW Kronika w Bytomiu w roku 2022. Dalej portfolio zawiera link do bloga autorki pt. „Resztazreszty” (od roku 2019), link do felietonu poświęconemu reżimowi sanitarnemu, screenshotsy z konta @sencinpo na Instagramie i linki do archiwum wideo konta „magdalena kieszniewska” w serwisie Vimeo.

2. Ocena pracy doktorskiej pt. *Fascynator: zbiór praktycznych opowiadań o utopiach zrealizowanych w obrazie*

Główna praca e-book pod tytułem „*Fascynator: zbiór praktycznych opowiadań o utopiach zrealizowanych w obrazie*” liczy 284 stron. Treść e-booka jednocześnie stanowi rozprawę doktorską oraz dzieło praktyczne. Autorka opisuje swoje doświadczenia, praktykę twórczą i badawczą. Dokument składa się z dwóch warstw: tekstów i obrazów (122 fotografie, 20 rysunków) i ma formę esej-opowieści, czytanego jak pamiętnik. W tekście poruszone są kwestie związane z praktyką artystyczną jako stylem życia oraz wpływem na doświadczenia osobiste autorki. Tekst zawiera przemyślenia na temat relacji między artystą a odbiorcą, a także roli galerii sztuki jako przestrzeni wystawienniczej. Autorka odnosi się do publikacji Briana O'Doherty'ego, "Biały sześcian od wewnątrz. Ideologia przestrzeni galerii", jako źródła inspiracji i analizy koncepcji galerii jako przestrzeni artystycznej. Twórczość artystyczną porównuje do hazardu, gdzie zaangażowanie, emocje i doświadczenia artysty są walutą. Opowiada o niepewności i niestałości związanej z byciem artystą: „wielu artystów żyje za pieniądze, o których sądzi, że będzie je miało, równocześnie wplatając w tę grę swoje otoczenie: rodzinę i znajomych.” Opisuje swoje przemyślenia dotyczące instytucji galerii sztuki, roli kuratora, artysty, odbiorcy oraz definicji produktu sztuki. Zwraca uwagę na metafizyczny charakter przestrzeni wystawienniczej, a także na jej relację z odbiorcą sztuki. Rolę kuratora postrzega jako dystrybutora sztuki, który decyduje o tym, jakie dzieła są prezentowane w przestrzeni galerii. Galeria, jak sklep, kieruje się strategią i planowaniem, ale jej ostateczny cel polega na prezentowaniu dzieł sztuki i wprowadzaniu odbiorców w ich specyficzny świat. Odnosi się do działalności i metod rosyjskiego artysty Piotra Pawlenskiego, który sprzeciwia się tworzeniu artefaktów sztuki („kolejnych obrazów”), dążąc do faktycznego zrealizowania utopii przez działania radykalne („w walce z hipokryzją”).

Twórczość Magdaleny Kieszniewskiej stanowi również reakcję na tradycyjną definicję sztuki autorstwa Władysława Tatarkiewicza, która mówi, iż sztuka polega na reprodukcji rzeczywistości, kreacji form lub ekspresji emocji – pod warunkiem, że efekt tej reprodukcji, kreacji czy ekspresji potrafi oczarować, poruszyć lub zaszokować. Magdalena Kieszniewska dzieli się doświadczeniami związanymi ze swoją wystawą indywidualną pt.: „Nie jestem już osobą”, która została wycofana przez galerię ze względu na kontrowersyjny materiał wideo. Zwraca uwagę na

instytucjonalne wymazanie tego wydarzenia. Wystawa miała miejsce w czasie pandemii, eksperymentowała z różnymi znalezionymi obiektami i odpadami przemysłowymi, które przywiozła do galerii z nielegalnego wysypiska w okolicach Bytomia. Chciała, aby Instytucja poradziła sobie z produktem artystycznym, utylizując go. W procesie twórczym artystka wykorzystwała aplikację Tinder do pozyskiwania modeli, których zaczęła prosić, aby rozebrali się przed jej obiektywem. Następnie wykorzystwała zgromadzony materiał jako „pejzaże ludzkiego ciała”. Po opublikowaniu serii „pejzaży ludzkich ciał” w witrynie (bez porozumienia z galerzystami) doszło do instytucjonalnego wymazania i wyparcia wystawy z rejestrów galerii.

Autorka odnosi się do swojego krótkiego pobytu na studiach dziennikarskich na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach oraz do wyjątkowego zbiegu okoliczności - początku pandemii, swojej pierwszej wystawy indywidualnej i wypracowania nowych metod pracy artystycznej. Jej praca nabrała nowego znaczenia, gdy “zdecydowała się katalogować ludzi” używając aplikacji randkowej Tinder. Mężczyźni, chętnie dzielili się swoimi doświadczeniami. Zgromadzone wizerunki nagich mężczyzn w formie fotografii lub krótkich ujęciach wideo w pomieszczeniach lub pejzażu.

W "Czasie prewencji" autorka udostępnia swoje doświadczenia z codziennością pandemiczną, reakcjami społecznymi na kolejne restrykcje i poczuciem wyobcowania. Zwraca także uwagę na grupę szczególnie wykluczoną w tym czasie, taką jak osoby w kryzysie bezdomności i z problemami alkoholowymi.

W treści rozdziału pt. „Żyłekkarze” odkrywamy osobisty i emocjonalny opis wspomnień z dzieciństwa, złożoność dorastania, odkrywania siebie i swojego miejsca w świecie. W tekście pojawiają się elementy strachu, fascynacji oraz odczucia wstydu i pożądania. Opisuje swoje osobiste doświadczenia związane z traumą dzieciństwa, w tym niesprawiedliwością społeczną, przemocą oraz zderzeniem z seksualnością w młodym wieku. Obok tekstu pojawiają się zdjęcia performansu, który artystka przeprowadziła wraz z Olafem Józefowskim, gdzie obrazy dziecięcej zabawy stykają się z erotyką, przedstawioną w gestach i spojrzeniach. Opowieść artystki dotyczy trudnych tematów, takich jak wykluczenie i nierówności społeczne, jednakże wyraża nadzieję na wyzwolenie się z tych traum przez sztukę i kreatywność.

Niepokojące sny, które mieszają się z rzeczywistością mając „poczucie multifabularności”, dezorientacji i niepewności znajdziemy w rozdziale pt. „Wodewil”. Tekst można interpretować jako próbę uchwycenia chaosu, niepewności i dezorientacji w codziennym życiu z powodu „przeladowania informacyjnego”. Język jest nasycony emocjami, często ma charakter ironiczny,

sarkastyczny lub pełen rozczarowania. W tekście można dostrzec krytykę społeczeństwa i konsumpcji. Tekstowi towarzyszą fotografie „pejzażu ciała“ w plenerze lasu lub postindustrialnej architektury, czy fotografie wykonane podczas „rutynowych eskapad eksploracyjnych“ Siemianowic Śląskich, Chorzowa i Katowic.

Narracja wizyty na plaży nudystów opowiada o doświadczeniach Magdaleny Kieszniewskiej w formie „współuczestnictwa“ w niekonwencjonalnym projekcie „para-artystycznego“ przyjaciela (rozdział pt. „Paraartystyczny”). Magdalena dzieli się swoimi uczuciami na temat własnej roli w projekcie, gdzie proces rejestracji pożądaných kadrów ocierał się o działania niezgodne z prawem. Porównuje się do innych kobiet, które brały udział w podobnych projektach, takich jak Katarzyna Kozyra i jej projekt „Łażnia” (1997). Magdalena wyraża swoje uczucia związane z byciem jedyną kobietą w otoczeniu, w którym się znalazła i porusza kwestie związane z kontrastem między oczekiwaniami a rzeczywistością.

Autorka wspomina o swoim doświadczeniu z wystawą pt. „Personnes” Christiana Boltanskiego w ramach Monumenta 2010 w Paryżu, gdzie spotyka się ze sztuką polegającą na zadawaniu pytań, wzbudzaniu emocji. W tym rozdziale znajdziemy również motywy społeczne, takie jak segregacja czy problem odpadów, które pokazują, jak rzeczywistość wpływa na codzienne życie mieszkańców. Magdalena Kieszniewska pisze o analogii nieustającego przepływu towarów: „Nie radzimy sobie z tym, co zbędne i to wszystko gdzieś zatrzymuje się i gnije”. (fotografia nr.66. Glebośmieć, hałdy szmat w okolicy ul. Starej Katowickiej, Siemianowice Śląskie, październik 2019 oraz fotografia 63. Glebośmieć, prywatne archiwum, nielegalne wysypisko odpadów przy ul. Chemicznej, Siemianowice Śląskie, kwiecień 2020).

Spotkanie z tajemniczą postacią kobiety “siemianowickiej Vivienne Westwood” może symbolizować tych, którzy zostali odrzuceni przez społeczeństwo, ale także opór i wytrwałość wobec przeciwności losu. Magdalena wykazuje empatię, próbując nawiązać z nią kontakt i pomóc jej. Doświadczenie stawia ją do pozycji, w której musi zmierzyć się z własnymi przekonaniami i poczuciem rzeczywistości.

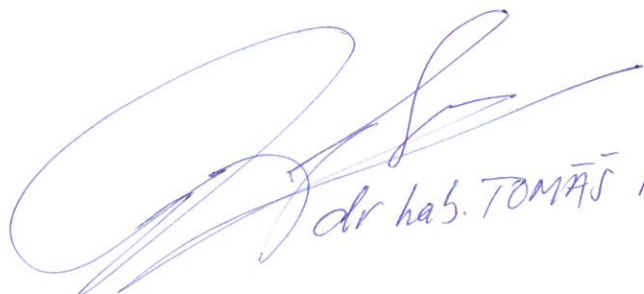
Tekst rozdziału pt. „Szczenie konformisty” odzwierciedla emocje, refleksje i dylematy związane z próbą zrozumienia i adaptacji do zmieniającej się rzeczywistości w czasach kryzysu i konfliktu: „Mój Listonosz, który skrupulatnie dostarczał mi informacji z zewnątrz, stał się żołnierzem i zamilkł.” Przedstawia kontrast między pragnieniem normalności, spokoju i miłości w życiu, dyscypliną i brutalnością, które są obecne w kontekście wojny. Mówi o swoim nowym podejściu do życia i pracy artystycznej, opierając się na partycypacji i zabawie, korzystając z „pole

dance”, które pomogło jej w samoakceptacji, pewności siebie i kondycji fizycznej: „Pomimo lat pracy z ciałem i nagością, nie odnalazłam nigdy w sobie tej pewności siebie i samoakceptacji, których poszukiwałam w innych ludziach.” Bada stereotypy kobiecości „jak być sexi?” oraz współczesne oczekiwania społeczeństwa wobec kobiet. Wspomina o wystawie „Be a Lady” (galeria Kronika, Bytom, 2022), na której zaaranżowała studio „pole dance”. Postanowiła zaakceptować warunki galerii, działając instytucjonalnie. Jako główny cel wybrała sobie uczestnictwo poprzez zabawę. Kontestuje opresyjne normy, nawiązując do ruchu body positive, opowiadając się za akceptacją wszystkich ciał i odrzuceniem zewnętrznych oczekiwań: „Badając pole znaczeniowe współczesnej kobiecości, pracuje również z ciałami mężczyzn, którzy performują płęć pod jej dyktando.” (fotografia nr.77, 78: Dokumentacja performansu, fotografia z cyklu prezentowanego w ramach wystawy Be a Lady, Kronika, Bytom, luty 2022)

Magdalena Kieszniewska w ostatnim rozdziale pisze o planowanej podróży. Wyraża swoje uczucia związane z podróżowaniem autostopem, takie jak fascynacja, ekscytacja, ale również zmęczenie, stres i niepokój związane z brakiem czasu. Tekst jest emocjonalny i pełen szczegółów, co sprawia, że czytelnik może poczuć się, jakby sam uczestniczył w opisywanych wydarzeniach. Przyznaje, że stres związany z podróżowaniem autostopem sprawił, że wróciły stare, negatywne nawyki. Praca kończy się cytatem w ramach terapii uzależnień: „Jestem osobą nastawioną krytycznie do siebie, ale również do świata, który mnie otacza.”

3. Konkluzja

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji, proces doskonalenia własnej wiedzy i umiejętności w zakresie sztuki jednoznacznie ukazuje Kandydatkę jako wszechstronną i dojrzałą artystkę, dysponującą także szeroką wiedzą z zakresu innych, pozaartystycznych dyscyplin. Niniejszym stwierdzam, że praca doktorska mgr Magdaleny Kieszniewskiej pt. *Fascynator: zbiór praktycznych opowiadań o utopiach zrealizowanych w obrazie* spełnia wymogi określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 574 z późn. zm.) i popieram wniosek o nadanie mgr Magdalenie Kieszniewskiej stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. TOMAŚ RAFA